

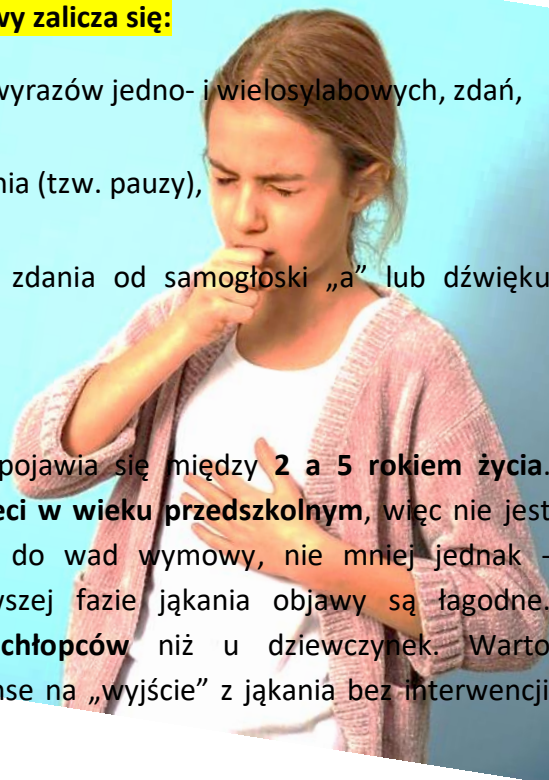
NIEPŁYNNOŚCI W MOWIE DZIECKA

Do podstawowych symptomów niepełności mowy zalicza się:

- powtarzanie głoski, sylaby, części wyrazu /wyrazów jedno- i wielosylabowych, zdań,
- przeciąganie głoski,
- chwile nienaturalnej ciszy w trakcie mówienia (tzw. pauzy),
- rewizje, czyli poprawki,
- embołofrazje, czyli nawyk rozpoczynania zdania od samogłoski „a” lub dźwięku pośredniego między „e” a „y”.

Początki jąkania

Badacze zjawiska szacują, że najczęściej pojawia się między 2 a 5 rokiem życia. Objawów niepełności **doświadcza około 5% dzieci w wieku przedszkolnym**, więc nie jest to problem częsty, w porównaniu na przykład do wad wymowy, nie mniej jednak - występuje. Często, choć nie zawsze, w pierwszej fazie jąkania objawy są łagodne. Statystycznie jąkanie **częściej występuje u chłopców** niż u dziewczynek. Warto też wspomnieć, że dziewczynki mają większe szanse na „wyjście” z jąkania bez interwencji terapeutycznej.

Rozwojowa niepełność mowy (RNM) a jąkanie wczesnodziecięce (JW)

Zarówno RNM, jak i JW odnoszą się do okresu najintensywniejszego rozwoju funkcji językowych w życiu człowieka. **Podstawową różnicą jest to, że objawy rozwojowej niepełności mowy są czymś naturalnym i z wiekiem zanikają, natomiast objawy jąkania wczesnodziecięcego utrzymują się po 7 r.ż. i mogą przekształcić się w postać utrwaloną.** Podstawowe cechy różnicujące te dwa rodzaje niepełności zawiera poniższa tabela.

Kryteria różnicowania	Rozwojowa niepełność mowy	Jąkanie wczesnodziecięce
Rodzaj niepełności	normalna	patologiczna
Forma niepełności	powtarzanie elementów mowy bez widocznego napięcia emocjonalno-mięśniowego	napięcie emocjonalno-mięśniowe jest widoczne
Uwarunkowania genetyczne	nie występują	czasami występują

Lokalizacja objawów niepełności	na początku wypowiedzi lub na przejściu od jednego jej członu do drugiego	w każdym miejscu wypowiedzi
Wyrazy wymawiane niepełnie	przeważnie wyrazy funkcyjne (spójniki i przyimki)	czasowniki i rzeczowniki
Świadomość zaburzenia	nie występuje	często występuje
Lęk przed mówieniem	nie występuje	stopniowo się pojawia
Współtruchy i tiki	nie występują	nieraz występują
Rozwój niepełności	z wiekiem zmniejsza się	z wiekiem zwiększa się
Postępowanie logopedyczne	profilaktyka	terapia

Skąd się bierze jąkanie:

- Czynniki fizjologiczne:** predyspozycje genetyczne (przypadki występowania jąkania w rodzinie zwiększają ryzyko), kwestie neurologiczne (zwiększone występowanie u osób z uszkodzeniem mózgu), płeć (częstsza obecność problemu u chłopców);
- Czynniki językowe:** obniżona sprawność aparatu artykulacyjnego, opóźniony rozwój mowy, nieharmonijny rozwój mowy, przyspieszony rozwój mowy, dwujęzyczność;
- Czynniki psychologiczne:** nadaktywność, impulsywność, nieodporność na zmiany, nadwrażliwość na bodźce środowiskowe, lęklivość, nieśmiałość, obniżona pewność siebie, trudność w radzeniu sobie z emocjami, nadmierna ambicja;

d) **Czynniki środowiskowe:** tryb życia rodziny, style komunikowania się członków rodziny, wysokie oczekiwania wobec dziecka (także w sferze językowej), ambiwalencja i brak konsekwencji, poziom lęku rodziców (spowodowany objawami niepełności mowy u dziecka), negatywne reakcje na niepełność w mowie dziecka.

Na to czy niepełność mowy jest problemem chwilowym, czy też nie, wskazuje zbiór czynników prognozujących jej przebieg. Mogą być one pozytywne lub negatywne.

Pozytywne	Negatywne
<p>brak historii jąkania w rodzinie / przypadek samoistnego ustąpienia objawów</p> <p>pleć żeńska</p> <p>zmniejszenie objawów</p> <p>czas niepełności krótszy niż 12 miesięcy</p> <p>niewielka częstotliwość objawów</p> <p>brak negatywnej reakcji otoczenia</p> <p>niski poziom obaw rodziców</p> <p>nieświadomość dziecka co do jego problemu</p> <p>brak innych nieprawidłowości rozwojowych</p> <p>pierwsze objawy: 2 – 3 r. ż.</p>	<p>przypadek jąkania chronicznego w rodzinie</p> <p>pleć męska</p> <p>nasilenie bądź utrzymywanie się objawów niepełności</p> <p>czas niepełności przekracza 12 miesięcy</p> <p>znaczna częstotliwość objawów</p> <p>negatywna reakcja otoczenia</p> <p>wysoki poziom obaw rodziców</p> <p>świadomość dziecka / i ew. problemy emocjonalne</p> <p>współwystępowanie innych problemów rozwojowych</p> <p>pierwsze objawy: 3 – 4 r. ż.</p>

Jeżeli rodzic obserwuje niepokojące oznaki niepełności mowy u swojego dziecka, to warto każdorazowo skonsultować się z logopedą w celu:

- dokonania diagnozy różnicowej (rozwojowa niepełność mowy a jąkanie wczesnodziecięce),
- otrzymania zaleceń profilaktycznych,
- podjęcia oddziaływań terapeutycznych.

Hanna Szykowska-Tkaczyk

